

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Gr.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 222.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
SI ADMINISTRATIA
Târgul Inel Nr. 89.

REDAȚIA
nu primește în schimb
trăgă. Proiect după text
și învelită.

Manuscrisurile nu se in-
termediează.

Succesele misiunii
macedo-române.

Viena, 7 Martie n.

Demersurile misiunii macedo-române la Budapesta și Viena au deja un rezultat: deja se anunță la cuvânt cel-ce mai tare se simțesc vizate prin protestările Aromânilor, cum s'ar zice cel-ce mai ales se știu cu musca pe căciulă: Grecii și Sârbii.

Șireți, ei recurg acum la cuvinte dulci, și toate promisiunile se fac pentru a înfrumuseța per speciva tristă ce li se pune în vedere bieților Macedo-români destinați a deveni supuși elini ori sârbi.

Sârbii asigură prin oficiul „Samouprava”, că este în interesul lor de a pacifica pe viitorii lor concetățeni de neam românesc, și de a le lăsa deci, în acest scop, toate libertățile. Căci de altcum această nu s'ar ferici, fiind cu mult prea resleți și, vezi Doamne, prea puțin înaintați în cultură pentru a se ști guverna autonom. În schimb, sub ocrotirea Serbiei viitor de aur îi așteaptă.

Dar, oare Sârbii cum vor face uitat faptul, că ei au deja câteva sute de mii de concetățeni de limbă „valahă”, cari însă n'au văzut nici o libertate, ci, din contră, îndură cel mai măster tratament, lipsiți de ori-ce posibilitate de a-și cultiva limba maternă omânească, afară de aceea, firește, pe care n'o poate răpi nici un ucuz, anume de a păstra și preda din generație în generație conștiința originii românești, de a se izola de adversarul ademenitor ori aspru, de a nu se căsători decât între olaltă și de a vorbi în casă cu ai săi numai românește. Las, eă ei fac și mai mult, și în târg Românul silește pe târgoveșul ori pe gospodina sârboaică să-l agridă în limba sa românească, dacă voește să-i cunoască prețul mărfii. Astfel se susțin Românii din Serbia, în ciuda năcazurilor ce li-se fac din partea autorităților, — cari nu le dau voie a trece în România ca lucră-

tori, — și în războiul actual ei au avut o divizie a lor, care s'a distins glorios în luptele sângeroase dela Kumanovo, unde, în istorie, sește un ziarist italian, că i-a văzut, de departe deosebiți de ceilalți prin făptura și prin ținuta lor și i-a auzit vorbind graiul românesc, respectat și de superiori în asemenea vremuri grele. (Știm, că și la noi așa se obicinuește).

Iar Grecii au voit să taie firul misiunii macedo-române la Viena chiar, în timp ce delegații erau aci. Sâmbătă „Correspondența politică” a adus o declarație din sursă grecească, în care se arată, că nu e motiv de nici o temere, căci pe seama Cuțovlachilor de pe viitorul teritoriu al Eladei mai mari vor fi asigurate „toate libertățile cu privire la școală, biserică și alte instituțiuni naționale”, lucru, ce e garantat de altcum și prin însăși constituția regatului, și deosebit prin o asigurare ce a dat ministrul Venizelos ministrului român Take Ionescu.

Splendid ideal acesta! Dar deja cuvântul proxim al comunicatului tradează adevărata față a Grecului: anume se spune, continuând, că de altcum Cuțovlachii nu sunt, în întreaga Turcia europeană, mai mult de 120.000 suflete, dintre cari însă numai 20.000 sunt „Cuțovlachii romanizați” (adeică „cu buze române”), toți ceilalți și între ei toți ce au să treacă la Grecia sunt animați de sentimente pur grecești. Înțelegem acum grandilocvența acelor promisiuni, cu provocare chiar la constituție și la declarațiile solemne ale d-lui Venizelos: de sigur s'ar garanta „toate libertățile cu privire la școală, biserică și alte instituțiuni naționale”, dar cum constată de acum comunicatul oficios, nu există niciari „Cuțovlachii români”, în Grecia de azi și în cea de mâine nu trăiesc (eventual se va purta grije ca să nu trăiască) decât Aromâni, care sunt cei mai desăvârșiți patrioți greci. Aferim!

La aceasta s'a răspuns, din partea autorului în „Reichs post” între altele, că declarațiile acestea făcute din partea grecească nu mai pot amăgi pe nimeni, după faptele de

până acum, extraordinar de triste, ale Grecilor. Căci aceiași constituție și nenumărate confirmări diplomatice n'au făcut imposibil, ea bandele grecești să-și continue activitatea lor ucigătoare, cum se știe aceasta în Europa. Caracteristic este însă, că acest comunicat nu vorbește decât de 20.000 „Cuțovlachii romanizați”, fiind ceilalți toți, până la unii „animați de sentimente pur grecești”. Asta nu e adevărat. Adevărul este că, dacă se va împărți Macedonia, Grecia va ajunge stăpână peste cel puțin de două sute de mii (200.000) Aromâni, cari desigur destul de tenace și-au manifestat romanitatea lor prin faptul că au îndurat sabie și foc din iubire pentru limba lor străbună românească.

Înșiși cei trei delegați macedo-români, d-nii Papahagi, Valaori și Murnu au răspuns la nota grecească prin ziarul „Neue Freie Presse” următoarele:

»Se va admite, că nu e lipsă de modestie din partea noastră dacă vom să rectificăm afirmarea unei notițe din izvor grecesc, că numărul Cuțovlachilor nu trece peste 120.000. Ne mulțumim a pune în fața acestei informații date din Atena o declarație făcută de diplomatul elin Kungabé. Acest distins bărbat de stat al Greciei, fost ministru de externe și ministru plenipotențiar la Paris și Berlin, scria în revista elină »Pan-dovaz»:

»Numărul Românilor, cari trăiesc în Grecia, Macedonia, Epir și Thessalia trece peste 600.000 (șasesute de mii).«

N'avem nevoie ca, aducând și alte din multe documente, să abuzăm de bunăvoința ce arătați pentru o cauză dreaptă a unui popor, a cărui însemnătate numerică e încercată a fi redusă, din interese ușor de înțeles.

Iată însă că într'aceia și arhimandritul Dr. Anthimos P. Orphanides, „parochul comunei bisericești eline și macedo-române din Budapesta”, cum se scrie însuși, a crezut că e bine să încerce a șterge impresia ce au deșteptat delegații aromâni la Budapesta. Părintele arhimandrit trimite ziarului „Pester Lloyd” un articol „în chestia cuțovlachilor”, articol foarte confus, publicat de ziar cu observarea, și scuza, că este de dragul parității. Dr. Orphanides deci, ne-

pășător de realitate, de rezultatele istoriei și ale filologiei, afirmă, sus și tare:

Macedovalachii nu sunt Români, nici nu doresc să fie români. Lipsesc toate criteriile originii latine. Dar chiar și dacă ar fi originea aceeași, aceasta este ceva întâmplător, și astfel fapt irrelevant, fără însemnătate astăzi. Dar lăsam originea. Macedo-români nu există. Adeică ar fi, dar nu așa de mulți cum se susține în România, ci doară, maximum, 100.000, după numerarea făcută de patriarhatul grecesc din Constantinopol (Firește!) și după ceea ce savantul profesor Weigand. Dar ei nu vor să știe de Români, ci sunt dornici de cul tură, limbă, viață grecească.

Observați bine că fiecare teză e pusă curmezis peste cealaltă. Mai urmează, cu aceeași logică:

Orașul Moscopole a fost odată centrul vieții lor intelectuale. În sec. XVIII. găsim raporturi foarte înfloritoare aci, între Aromâni. Arnauții incendiază orașul, câteva familii se refugiază în Ungaria și în Austria, și ajung la rol conducător în Pesta, în Viena, familii ca Sina, Dumba, Mano, Mocongyi, Nákó, Lepora, Lyca, Duca.

Uitând premisele, autorul asigură: toți aceștia au fost, mă rog, Greci. Firește, și Șaguna!...

Ciudat lucru, că acest neam care nu există, ori abea există, după exodul din Moscopole se ivește în altă parte și își formează 3 centre noi: Vlachoclișura, Mețova, Crusevo. Și, (citez din cuvânt în cuvânt), „deși în minoritate, Cuțovlachii au loc deosebit de înalt în viața grecească, pentru că întradezăr ei sunt cei mai talentați element al națiunii eline”. (E analogia: »națiune ungară» despre care se descântă atâta la noi). Prețioasă mărturisire! Astăzi, continuă parochul, ei n'au decât două localități cucerite pe deplin de ideea românească: Abdela și Samarina. „Dar trebuie să recuoștem că în timpul mai nou, în urma legăturilor ce au eu Junii-Turci, Cuțovlachii par a sta cu cauza lor națională foarte bine”.

Void să desmintă, autorul a făcutelogii fraților noștri Aromâni. Să fie adevărat: gura celui ce n'are conștiința curată, grăește neștiind, adevărul!

C. Nedelcu.

Reforma electorală și casa-magnaților. Comisiunile casei magnaților se vor ocupa mâine cu proiectul reformei electorale, care va fi luată în dezbateri de camera magnaților în ședința de Joi. Magnații opoziționali în frunte cu contele Desseffy Aurel fac mari pregătiri contra acestui proiect. Se șvonește că din acest prilej se vor aduce pe tapet și învinuirile lui Désy contra primministrului Lukács.

Camera. Ședința de Sâmbătă a camerei a fost mai mult formală. Darway a prezentat raportul comisiei alese pentru proiectul revizunii regulamentului camerei. După prezentarea unor acte, camera a primit în a treia citire proiectul electoral. Din șirurile mamelucilor au răsunat câteva „eje-nuri” forțate și cu aceasta comedia proiectului electoral în cameră s'a terminat.

La propunerea viceprezidentului Szász Károly, se hotărăște ca ședința viitoare să se țină Miercuri, la orele 10 a. m.

Iarăși confiscare. Ziarul „Nép-szava” a fost iarăși confiscat, nu știm a căta oară, pentru articolul „Trăiască revizia”. Procurorul va face și proces de presă, căci în articol, după părerea lui, se cuprinde leasă mătestate.

Confiscarea s'a făcut Sâmbătă de dimineață, așa că a fost confiscată aproape întreagă ediția.

Delegațiunile amânate. „N. W. Tagbl.” scrie, că delegațiunile nu se vor întruni la primăvară, cum era proiectat, ci numai la toamnă, pe la mijlocul lui Septembrie.

Nu știm de unde își ia informația aceasta ziarul vienes.

Demobilizarea austro-rusă. Corespondentul din Petersburg al ziarului „Lokalanzeiger” anunță, că nepublicarea uzakului privitor la concedierea rezerviștilor, nu e un motiv care să inspire îngrijorări, căci e aproape sigur că cele două imperii vor ajunge la un acord trainic în ce privește demobilizarea. Acest acord va aranja și pentru viitor chestiunea trupelor dela frontieră. Singură chestiunea publicării acestui acord a rămas nerezolvată încă din anumite motive.

François de Rion.

Sihastrul.

Mai anii trecuți luasem în arândă vânatul în pădurea din Artois, și tot timpul sezonului de vânat l'am petrecut împreună cu mai mulți pretini în casa pădurarului de acolo. Duceam lume d'albă în jurul păhărelelor de puncti, din cari se ridicau norșori de aburi; petrecându-ne și alungând urâtul cu povestiri din viața de vânat.

Drumul, cel-l făceam în fiecare dimineață ducea pe lângă o casă simplă, dar drăguță și singuratică, retrasă în umbra unor copaci stufoși, în mijlocul unei grădini cu flori și bine îngrijită. În fața acestei case întâlneam adesea pe un bărbat, a cărui înfățișare impunătoare și nobilă era într-un isbitor contrast cu simplitatea hainelor ce purta în totdeauna. Ne salutau cu complăcșă de câte ori îl întâlneam, dar nu intra niciodată în vorbă cu noi.

Omul ăsta, atât de retras și izolat de toată lumea, ne stârni curiozitatea tuturor.

Sătenii îl numeau, simplu, domnul Mathieu. N-avea nici o ocupațiune și nu convenia cu nime. În ce privește starea-l materială, nici nu mai încapă îndoială că era bine situat, căci în fiecare an trimitea primarului, o sumă destul de însemnată de bani pentru săracii din comună. Timpul și-l petrecea mai ales cu cetitul, grădina tot

el și-o îngrija, și adeseori făcea preumblări mai mari prin pădure, dar totdeauna singur. Să-i stabilești etatea, ar fi fost cam greu; părul și barba-i erau albe ca săpada, pe când ochii-i negri cercuți de niște sprâncene stufoase aveau o privire aspră și impunătoare; iar statura și umbletul îi erau de-o mlađioșie, pe care ar fi putut-o învidia orice tinăr.

De zece ani de zile trăia retras în liniștea acelei singurătăți, unde numai o femeie bătrână îi ducea grija de rândulala casei. Mai mult decât atât nu știa nime, despre el. Toți îl țineau de-o fire curioasă, dar de un om foarte de omenie și cu inimă bună.

Noi, ca parisiieni, natural că presupunem și discutăm multe despre el. Nu ne puteam explica misterul acelei vieți de pustnic decât în legătură cu vre-un roman sau cine știe ce dramă de nelămurit. Vorbeam multe între noi, ba ne-am interesat și pe la țărani din sat, în nădejdea că vom afla ceva despre acel om, dar în zadar.

Întâmplarea a voit, ca odată — pe când mă grăbeam să-mi ajung prieteni — să-l întâlnesc pe dl Mathieu pe o potecă din pădure. Am schimbat câteva vorbe cu dânsul și am rămas surprins de constatarea că e foarte versat în lucrurile de vânătoare. L-am invitat să ni se atașeze, dar mi-a mulțumit cu complăcșă, scuzaându-se că s-a lăsat cu totul de acel sport, deși odată fusese un vânat pasionat.

Ardeam de dorul să cunosc amănunte mai de aproape din viața acestui

om misterios, și-n felul acesta într-o bună zi l-am căutat, fără să mă fi invitat, acasă la el. M-a primit cât se poate de cordial și m-a condus în odaia-l de lucru, o odaie aranjată cu gust. Conversația ne-a fost cam scurtă, dar la plecare m-a rugat să-l cercetez mai des. Ne făcuserăm pretini buni, nu l-am putut însă îndupleca niciodată să ia parte la vânătorile noastre; și să-l întreb de cauza acestui refuz n-am cercat, căci nu era lucru cuviincios...

În toamna viitoare, prima vizită am făcut-o dlui Mathieu. M-a primit cu mare dragoste și m-a invitat să rămân la cină.

O sofragerie pe cât de simpatică, pe atât de simplă. Pereții-l erau decorați cu diferite arme, cesace m-a făcut să-l povestesc preținului meu atât de ospitalier despre distracțiile mele și despre vânătoare. Vedeam, că în tot timpul conversației despre vânătoare, ochii-l scilipeau de-o strălucire deosebită și observam cu câtă patimă-mi ascultă și mi se soarbe cuvintele.

Încălzit de pătaniile mele, într-un târziu începu și el să-mi povestească aventurile lui de vânat; așa că în cele din urmă mi-am luat îndrăzneala să-l întreb pentru ce se lăsase de sportul vânatului.

Un zămbet trist i se întipări pe buze, apoi începu:

— Până în ziua de azi am ținut încătușată în adâncul sufletului meu această nenorocită întâmplare, pentru

că eram obligat să port cel mai mare secret asupra ei. Astăzi însă mă simt absolvat de acest obligământ, căci persoana, în interesul căreia tăcusem până acum — durere! — a murit. Ascultă dar și o să vezi pentru ce m-am lăsat de vânat. Odată, de mult, am fost martorul ocular al unei înfloritoare nenorociri, o nenorocire atât de sgu-duitoare, de groaznică încât de atunci m-am jurat ca mai mult să nu mai iau pușcă-n mână. Și — douăzeci și cinci de ani mi-am ținut cu sfințenie acest jurământ!

Voi fi auzit, cred, de numele marchizului Longepierre? Aici a locuit, în apropiere, în castelul Foreey. Era o bunătate de om, că nu-l găseai perche; nu cred să fi ezistat vre-un om mai iubit de cât marchizul de Longepierre. În timpul sezonului de vânat avea totdeauna ca oaspeți în castelul său, câte-o societate aleasă și veselă. La vânătoare rolurile de frunte le aveau marchizul și fiică-sa Diane.

Diane era o ființă încântătoare, cu ochi albaștri și vecinic cu un zămbet dulce pe buze. O fire veselă și un spirit scârpător. Era o vânătoare pasionată și aproape nici o pușcătură nu-l dă greș. Se spune, că uneori violența ei trecea peste margini, ba aș putea zice; era nepăsătoare. Cu toate stăruințele ei, tatăl-său nu-i dă nici odată voce să participe la vre-o vânătoare cu gonaci; dar într-o zi se lingui și-l ademeni atât de mult pe bătrânul marchiz, încât acesta se lăsă înduplecat și se învoi ca la vânătoarea cu gonaci

din ziua următoare să ia parte și Diane.

L-am dat toate sfaturile de lipsă Diane, i-am încărcat pușca și am îndreptat-o în paza unui supraveghetor, vânat cu experiență.

În veci n-oi uita momentele acelei plecări la vânătoare. Alergam cu toți glumind și răsând, în jurul tineret fete, care, cu pușca la umăr pășea atât de vesel și maiestros, încât părea însăși zeița Diane.

Dșoara Longepierre cu supraveghetorul ei rămăsese la marginea pădurii. Tatăl său se postase la vre-o treizeci de pași mai departe.

Pe atunci se țineau o mulțime de căprioare prin pădure.

La primul semn al gonacilor, din toate părțile detunară puștile vânătorilor, aproape beți de bucurie.

La început dșoara Diane nu prea avea noroc. Prin fața ei nu se abătura decât vre-o câțiva epuri, și dânsa, arzând de nerăbdare, bătea mereu din picioare, când deodată un căprioar trecu ca fulgerul peste drumul dinsăine. Diane duse repede pușca la ochi și animalul se răsturnă la pământ, svărcolindu-se în sânge. Succesul acesta o impresionă atât de mult pe fată, încât în momentul următor, când între dânsa și tatăl-său își făcu apariția o ceață întregă de căprioare, cari alergau în goană nebulă, Diane își ridică pușca la umăr... tânti... Voiam să-i strig... pentru că eram aproape de ea... dar... era prea târziu... Două detunări puternice

Din Petersburg se anunță, că între cabinetele din Viena și Petersburg continuă și acum tratativele. Amândouă părțile doreau, ce e drept, să încheie discuțiile până la 6 Martie, dar a fost peste puțină din cauza chestiunilor prea complicate. Publicarea comunicatului se va face cât mai curând.

Rivalitatea sârbo-bulgară. Din Belgrad se anunță, că cu toată vehemența polemicii acerbe a presei bulgaro-sârbe în chestia delimitării frontierelor, guvernul sârbesc și-a impus cea mai strictă rezervă, căci ca și mai înainte, e de părere, că această chestiune nu poate fi discutată acum. Cererile opoziționiste însă consideră inoportună această atitudine a guvernului. Un ziar susține chiar necesitatea de a reclama trupele sârbești din fața Adrianopolului.

Ziarul comercial »Trgovinsky Glasnik« însă spune, că frontiera sârbească va fi trasă dela Küstendiul-Strumița până la Salonic, și astfel se va pune capăt neînțelegerilor.

Un canton independent româno-bulgar. Ziarul »Reichspost« publică o corespondență din Monastir arătând că bulgarii din sud-vestul Macedoniei ocupat de greci, se plâng în numele lor și al Aromânilor, că grecii se dedau contra acestor două elemente la jafuri, crime și tot soiul de persecuțiuni.

Bulgarii au pregătit un memoriu pe care-l vor înainta marilor puteri și prin care aduc în primul rând dovezi despre existența lor istorică, apoi arată persecuțiile pe cari le îndură din partea grecilor și adaugă că singura speranță a asupriților bulgari și Aromâni este sprijinul marilor puteri cari au ajutat doar și pe albanezi.

Bulgarii și Aromânii caută să-și asigure viitorul prin recunoașterea drepturilor lor și cer deci crearea unui canton independent româno-bulgar cu frontierele la nord și răsărit râul Vardar, la vest și nord râurile Raditza și Drinul, apoi lacul Ochrida, iar la sud-est râul Bistritza.

Teritoriul cuprins între aceste granițe este un bloc istoric și etnografic aparte și destul de mare pentru a putea exercita independența.

Teritoriul acesta, spune memoriul, este locuit exclusiv de bulgari și aromâni, cari au trăit în totdeauna în perfectă armonie. Numărul populației nu este exact cunoscut, dar Aromânii sunt mult mai numeroși decât li arată statistica oficială. Grecii de acolo sunt și ei heleno-tânțari, deci tot români.

Memoriul arată apoi luptele pe cari le-au dus bulgarii contra patriarhatului și spune că și sârbii sunt cauza mișcărilor revoluționare. Numai bulgarii și aromânii au trăit în perfectă înțelegere având conducători comuni, astfel pe aromânul Pitogul, șeful revoluției din 1903 dela Monastir. Aromânii au ajutat în totdeauna pe bulgari contra patriarhiei.

Concluzia memoriului este: Pute-

rile să ajute la crearea unui canton bulgaro-român, independent în această regiune locuită numai de bulgari și aromâni.

Spre pace!

Șansele pentru reluarea apropiată a tratativelor de pace între Turcia și statele aliate au scăzut din nou, deoarece statele balcanice refuză categoric concesiunile guvernului turcesc. Probabil că un răspuns în acest sens va sosi azi la Londra din partea aliaților. Și va fi supus spre deliberare conferinței ambasadorilor, care se întrunește mâine.

Sofia, 2 Martie. Asupra răspunsului la propunerea de mediațiune pentru pace a marilor puteri, se afirmă că încă în ședința de ieri a consiliului de miniștri s'a luat o hotărâre definitivă, care a și fost comunicată aliaților spre discutare. Cu toate că hotărârea luată se ține în cel mai strict secret, totuși se poate de pe acum spune, că răspunsul aliaților va consista în respingerea mediațiunii și în acceptarea numai a bunelor servicii ale puterilor pentru realizarea cererilor minimale ale statelor balcanice coalizate.

Cererile minimale cari trebuiesc abia formulate definitiv, nu se referă la o linie de graniță Midia-Rodosto, ci au în vedere o astfel de graniță, care să cuprindă și regiunile marilor lupte dela Bunar-Hissar și Lule Burgas, cari trebuiesc în orice caz incorporate Bulgariei.

Cererea principală este însă aceea a despăgubirilor de război, cari vor fi fixate de marile puteri.

Londra, 9 Martie. Agenția Reuter află că răspunsul statelor balcanice la propunerea de mediațiune a puterilor va sosi probabil înainte de viitoarea ședință a ambasadorilor, care se va ține marți.

Constantinopol, 9 Martie. E mai presus de orice îndoială, că membrii comitetului Turcilor tineri sunt în divergență de păreri asupra condițiilor de pace. Aceste frământări ies tot mai mult în evidență și stimulează cabinetul să încheie cât mai curând pacea.

În legătură cu aceste neînțelegeri circulă cu persistență șvonul despre iminenta retragere a guvernului. Cu toate acestea se asigură în mod oficial că guvernul nu va pleca înainte de încheierea păcii.

Petersburg, 9 Martie Ziarul »Ruskoie Slovo« scrie că cercurile diplomatice din Petersburg cred că pretențiunile bulgarilor sunt prea exagerate. Dorința Bulgariei de a eși la marea de Marmara e nerealizabilă. Bulgaria va avea Adrianopolul și în cel mai bun caz după stăruința puterilor triplei înțelegeri granița va fi Midia-Eos. Cât privește despăgubirile de război, nu va primi nimic. Plata despăgubirilor de război în ultimul timp nu e aplicabilă de priteri. Nici Rusia n-a plătit despăgubiri Japoniezilor, nici Turcia Ita-

lienilor. Diplomații sunt de părere că despăgubirile sunt un vechiu și anormal obicei.

Dorința aliaților, ca Constantinopolul să fie declarat un oraș liber, de asemenea nu e admisibilă. Cât privește cererea Bulgariei ca Turcia să demobilizeze imediat după încheierea păcii, aceasta e o chestiune tehnică și nu de ea depinde pacea.

Actuale.

— Noul regulament al camerei. — Informații între Tisza și Apponyi-Andrássy. — Etanuri. — Din vicariatul lui Mangra.

După legile militare și după legea electorală urmează la rând revizuirea regulamentului camerei, ca opera lui Tisza să se completeze tot mai mult. Darvay a prezentat Sămbătă în cameră proiectul noului regulament, al cărui tendință este a reduce dreptul de critică al opoziției și a-i face imposibilă orice mișcare mai liberă. Unele dispoziții ale noului regulament sunt aspre, revoltătoare și vrednice de inclinările despotice ale lui Tisza și gardiei lui. Prin ele se face imposibilă nu numai orice obstrucție, dar va fi iluzorie și rolul opoziției în cameră.

Iată unele din măsurile noului regulament:

În cameră se va folosi la treburile forța brahială. Și aceasta se poate întrebuița și în ședințele comisiunilor.

Verificarea proceselor verbale se face la finea fiecărei ședințe. La actele prezentate de prezident și la înștiințările lui nu se poate provoca discuție. Scopul este, ca și aci să împedec obstrucția.

O contrapropunere trebuie să fie prezentată nu de 10 deputați, ca până acum, ci de 30 și la discuția specială propunătorul nu are drept de-a ține vorbire finală.

Ședința secretă o poate cere prezidentul camerei, un membru al guvernului sau 50 de deputați.

Capacitatea de hotărâre se regulează în § 220. Până acum camera putea aduce hotărâri valide cel puțin cu 100 de voturi, acum se recore ca minim prezența a lor 60 de deputați.

Numărarea voturilor are să se ceară de către 30 deputați și nu de 10 ca acum.

O dispoziție specială se face la discuția și votarea bugetului. Bugetul n'are să fie dezbătut decât în 44 de zile. În zilele, în care se face votarea finală, un deputat nu poate vorbi mai mult de 1/2 oră.

Aceasta e clutura, cum a recunoscut-o și Tisza alaltăieri, când a tălmăcit ziaristilor proiectul de revizuire.

— Dar — a zis el — numai prin o astfel de măsură se poate restringe discuția de buget. Se mai aplică apoi și pedepse în bani pentru deputații renitenți și eschiși dela ședințe.

Noi am spus-o de mai multe ori în articoli și în articolași de apreciere, că între guvern și șefii opoziționali nu este divergență principală de păreri în ce privește reforma electorală. Dacă se face luptă între ei, se face pentru a ajunge la oalele cu carne, dar toți sunt de acord, că dreptul electoral are să fie rezolvit în sens conservativ. Toți sunt de aceeași castă feudală-oligarhică și scopul le este, ca aceasta castă să rămâie la conducere, la putere.

Acesta a fost punctul nostru de vedere și iată, că nu ne-am înșelat. În zilele de Sămbătă din Pesta au apărut asemenea acuze. Zice că contele Andrássy, Apponyi și Károlyi Mihály, temându-se de votul electoral radical, au inițiat tratative formale cu contele Tisza pentru a face imposibil dreptul electoral radical și democratic. Și numa atunci s'au liniștit, când Tisza le-a promis, că din punctul de vedere al proiectului electoral nu va ceda nimic.

Magnații — așa scriu ziarele — au voit în chipul acesta se izoleze pe Iusth, care stăruie pentru votul radical. Vorbă să fie. Pare-că Iusth ar face și el sufragiul universal, egal și cu votare secretă, ca în țările cele!

Apponyi desminte în »Magy. Tud.« aceste știri, dar desmintirea lui este foarte seacă.

Iată vestiții conducători ai și mai vestitei țări liberale — Ungaria.

În săptămâna aceasta se va vota și noul regulament al camerei. După aceea camera va lua vacanțe de Paști pe timp mai lung. Apoi se vor ține numai când și când ședințe, pentru rezolvirea agendelor curente.

Vor urma apoi vacanțele de vară, cari vor dura până în Septemvrie sau începutul lui Octomvrie. Astfel în viața parlamentară se va face o pauză mai lungă de o jumătate de an. Aceasta vacanță se va folosi pentru reorganizarea actualului regim. Lukács se va retrage de la guvern și locul lui va fi ocupat probabil de Lang Lajos, care va construi un pod de aur pentru opoziție, spre a se face pacea. Se va depărta din prezidenția camerei și Tisza, căci își vede terminată opera, dar va rămâne și pe mai departe un factor decisiv în partidul muncii și își va valida influința asupra mersului afacerilor.

Noul guvern va afla un mijloc bun de împăcare în proiectul despre împărțirea cercurilor electorale, care se va desbata tot la toamnă. Împărțirea cercurilor conține un bogat material pentru împăcarea deputaților din opoziție.

Din cauza acestor elemente mai moderate din opoziție se silesc a se grupa în fuziune, sub conducerea conților Andrássy și Apponyi, ca opoziția să apară pe scenă mai impunătoare.

Astfel voesc drăguții noștri stăpâni să-și întocmească treburile.

Progresul popoarelor? Bah!..

În legătură cu tragerea în cercetare a învățătorului Siriac din Topa, (Bihor) — despre care am făcut amintire alaltăieri — se scrie, că comitetul permanent al comitatului Bihor, la propunerea inspectorului școlar, a hotărât închiderea a șase școli gr. or. române, căci acele nu au local corăspunzător, iar învățători nu sunt...

Ce zici vicarul Mangra la toate acestea? Când îți vei scoate nasul bugetiv din clubul partidului muncii și te vei interesa de vicariatul pe care îl nenorocеști?

Diferendul bulgaro-român.

În urma acceptării punctului de vedere al României de către Puterile mari, diferendul româno-bulgar a intrat într-o nouă fază, care a mai redus intrucât-va agitațiunea opiniei publice române și bulgare. Ziarele din România dau expresiune speranței, că Puterile mari, având acum la dispoziție întregul material de litigiu, vor da acestui conflict o soluțiune echitabilă.

Ziarul »Adevărul«, care a avut atitudinea cea mai radicală în conflictul bulgaro-român, face următoarea apreciere a situației:

»În sfârșit starea de nesiguranță care domnia în ultimele zile cu privire la diferendul nostru cu Bulgaria, a în cetat. Puterile au acceptat în totul propunerile noastre.

Ele vor face o mediațiune cău tând o împăcare între interesele noastre și cele bulgare, — și vor însărcina în căutarea acestei împăcări, după cum ne a fost dorința noastră, pe ambasadorii din Petersburg.

Începând deci de astăzi, acțiunea diplomatică pentru rezolvirea diferendului româno-bulgar, trece din mâinile Angliei, în cele ale Rusiei. Această deplasare are și ea importanța ei, nu numai pentru că »foreing office-ul« trata chestiunea cu o nonșalanță rău plasată, dar și pentru că la Petersburg unde a fost leagănul actualului diferend, — întreaga acțiune diplomatică din ultimele luni, precum și toate fazele chestiunii frontierei dobrogene dela 1878 încoace, sunt bine cunoscute.

În cercurile noastre politice informale domnește un mare optimism cu privire la rezolvirea diferendului. Încrederea că puterile vor da o soluțiune echitabilă diferendului, este neclintită. Până în două trei săptămâni dificul-

tățile diferendului româno-bulgar vor fi înlăturate, iar noile condițiuni, cari vor urma păcii Balcanice, vor delermna pentru Bulgaria necesitatea unor tratative cu noi de o natură cu totul alta, căci va avea nevoie de amicitia noastră.

Sofia 9 Martie. Aici au sosit deputați din regiunea de frontieră a Dobrogei bulgare, cari vor să se prezinte primului ministru Gheșof și președintelui Camerei, Dr. Danoff, spre a-i ruga, ca teritoriul dela graniță să nu fie cedat. Deputatul guvernamental Spi-saersky, a anunțat o interpellare în Sobranie cu privire la cererile României.

Berlin 9 Martie. Din Sofia se anunță, că reprezentanții diplomației ai puterilor au adus la cunoștința guvernului bulgar, că România nu se va supune deciziunii puterilor și nu le a dat mandat decât în conformitate cu convenția dela Haga.

În consecință guvernul bulgar a limitat de asemenea sfera de drepturi a conferinței ambasadorilor.

Străinătatea despre contele Tisza.

În ședința de Joi a camerei ungare contele Tisza și-a rostit, precum se știe discursul, prin care și-a apărut cu toate argumentele posibile și imposibile monstruoasa sa reformă electorală. Între altele a avut cutozanța aproape inesplicabilă să afirme, că în toate statele civilizate introducerea dreptului electoral a avut ca urmare o scădere a nivelului parlamentar. Iar aceasta s'a dovedit cu desosebie în Germania și Austria.

Răspunsul la această ofenză obraznică, adresată tocmai de Tisza, motorul și martorul celei mai scârboase decadențe morale a parlamentului ungar, unică în anele vieții parlamentare europene, n'a întârziat.

Marele ziar berlinez »Berliner Tagblatt« se ocupă în doi numeri consecutivi cu afirmațiunile contelui Tisza, pe cari le respinge în modul cel mai energetic.

»Ce s'ar zice în Ungaria — scrie amintitul ziar, — ce s'ar zice în parlamentul ungar, când prezidentul parlamentului german ar rosti aceleași cuvinte lipsite de tact și ar declara într-o ședință publică, că parlamentul ungar ar fi inferior în privința spirituală și morală? Voim să credem, că contele Tisza, când a rostit aceste cuvinte, a suferit de o perturbare momentană a calităților sale spirituale și morale de distingere și că parlamentarii ungari, cari au aprobat aceste atacuri la adresa reprezentanței unei națiuni amice, au fost lipsiți de judecată curată asupra ofensei aduse de vorbirea prezidentului. În orice caz trebuie să protestăm în mod cel mai energetic în contra faptului ca dreptul de vot german și parlamentul Germaniei să fie învâltat în camera ungară.

Pentru noi este absolut irelevantă părerea ce-o are d-l Tisza despre chestia reformei electorale și despre regimul parlamentar, dar atitudinea sa ne dovedește, că n'are o idee corectă despre demnitatea parlamentară.

Același ziar, revenind în n-rul său de Duminică la atitudinea contelui Tisza mai adaugă următoarele:

»Cu tot votul universal dela noi, astfel de scene scandaloase, cari s'au petrecut în camera ungară sub presiunea lui Tisza, sunt la noi necunoscute.

Ziarul »Morgenpost« apostrofază pe Tisza cu următoarele cuvinte:

»Trebuie să ne exprimăm cea mai mare mirare, că cel mai obraznic reprezentant al unui parlament, clădit și născut din tragerea pe sfoară a poporului, cutează să critice raporturile parlamentare ale altor state. Crede oare Tisza, că noi Nemții nu știm ce se petrece în Ungaria și nu vedem cum este parlamentarismul maghiar, care pentru majoritatea politicianilor maghiari este simplamente un isvor murdar de câștig? Tocmai contele Ștefan Tisza este acela, care în ultimii ani a contribuit mai mult, ca parlamentul patriei sale să devină corupt și sălbatic și un astfel de om are cutozanța să inzulte parlamentul german!«

În ședința de Sămbătă a parlamentului austriac deputatul Heilingger a numit cele spuse de Tisza în camera ungară la adresa parlamentului austriac o »mizerabilitate« și a cerut președintelui camerei să respingă în ședință publică atacul inavaliabil alui

urmate de un vaer de durere spintecă răzduhul... Marchizul, vânturându și mâinile prin aer... se mai clătină de vre-o câteva ori desnădăjduit... și... se răsturnă la pământ. Glonteale-nimicrise drept în inimă. Era... mort...

Să-ți descriu momentele următoare întocmai cum s-au petrecut — mi-e imposibil. Vânătorii alergară în ajutorul marchizului, lângă cadavrul căruia Diane de Longepierre, palidă și cu privirea încrunțată, părand o stafie începu să strige cu un glas ascuțit și răgușit:

— Care, care-a fost cel ce...?

O liniște de mormânt urmă aceste întrebări, dar după ce Diane mai repetă încă odată, într-un tot și mai aspru, aceeași întrebare, — supraveghetorul ei pași, tremurând în fața-i și declară că dânsul este ucigașul.

Diane tăcu. Cu o privire aspră își întinse amândouă brațele, făcând un gest respingător către vinovat, li întoarse apoi spatele, cuprinsă de un adânc dispreț...

Cel vinovat, nu peste mult, s-a retras cu totul din viața publică... Fusesse ofițer în armată, dar a abzis de strălucirea cel aștepta în viitor, iar mai târziu și-a schimbat și numele, căci îl chinuia prea grozav acuza de »ucigaș al marchizului Longepierre«.

A trecut un sir de ani de atunci și nime nu-și mai bate capul cu sihăstria lui... S-a stabilit în apropierea lo-

cului unde se petrecuse nenorocirea ducând o viață liniștită, retrasă, dar liber de orice muștrare a conștiinței și împăcat cu gândul, că fără de vină...

Diane s-a căsătorit mai târziu cu contele Vandsenil și nu demult a murit...

Pot, așa dară, să trădez acel secret, neștiut până acum de nime altui afară de mine, că ea omorase pe tatăl său. Supraveghetorul ei nici nu se folosea de pușcă atunci când s-a petrecut nenorocirea, dar în acele momente grozave, simția, că dacă ar spune ade vărul, ar nimici pentru toată viața o biată fată atât de tânără și atât de drăguță. — Pentru aceea s-a sacrificat pe sine și nu s-a căit nici odată de ceea ce a făcut.

Nu m-am îndoit nici un moment, că acel martir era însuși prietenul care-mi povestea întâmplarea. Și când l-am întrebat de cauza care-l îndemna la această faptă nobilă, prietenul roși apoi, ca sgduuit de-un fior, îmi răspunse încet și gâmbor:

— Pentru că iubeam pe Diane și țineam mai mult la fericirea și liniștea ei decât la viața și strălucirea viitorului meu!...

Trad.

Matei Asan.

Tizza și să protesteze în contra faptului, ca contele Stefan Tizza să insulte camera austriacă.

»Suntem mândri — a încheiat dep. Hellinger — că trăim în Austria și nu în Ungaria, unde regimul contelui Tizza a creat împrejurări atât de rușinoase.

ȘTIRI.

25 Februarie 1913

Pentru fondul ziariștilor. Prin părintele Laurențiu Sima »Unirea« a primit suma de 21 cor. 20 fl. pentru fondul ziariștilor, dăruită de preoții funcționi la înmormântarea protopopului Ioan C. Moldovan. Bani s-au transpus episcopiei fondului.

Aviz. Prin aceasta li se atrage atențiunea d-lor învățători dela școlile române de ambele confesiuni din cercul pretorial al Vinului de sus (despărțământul Măhaci al Asociațiunii) asupra premiului de 20 cor. depuși la institutul de păstrare »Valeana« de d-l Basiliu Popa, major în retragere, care premiu se va oferi la adunarea despărțământului celui învățător, care va dovedi mai mare progres în pomologie, respective în ori ce ram de grădinarit. Iar marinișul donator li-se aduce și pe această cale cea mai ferbinte mulțumită.

Măhaci 8 Martie 1913. — Gavril Pop, vprot. dir. desp. Măhaci.

Comemorarea frației de arme ruso-române în războiul din 1877—78. Un comitet pus sub prezidenția generalului Dimitri de Scalon, aghiotant al țarului Nicolae al II-lea, a luat inițiativa să ridice un monument defunctului mare-duce Nicolae Nicolaevici, al doilea frate al țarului Nicolae și fost comandant al armatei rusești, care a cooperat cu cea română în războiul din 1877—78. Piatra fundamentală a monumentului s-a pus zilele acestea la Petersburg în prezența împăratului și această solemnitate a dat ocazie unui cordial schimb de telegrama între generalul Dimitri de Scalon și regele Carol. Generalul a amintit în telegrama sa confraternitatea de arme ruso-română și a anunțat că ea va fi concretizată în piatra monumentului printr-un relief, care va reprezenta *luarea redutei Grivita*. Regele Carol a răspuns, că se bucură de acest omagiu adus memoriei »valorosului mare duce«, »pea scumpul și regretatul său frate de arme«.

Atentat contra școlii românești din Vinerea. Folele ungurești a duc știe, că alaltă noapte s'ar fi comis un atentat cu dinamită contra școlii rom. gr. or. din Vinerea. În urma exploziei dinamitei, edificiul școlar a suferit mari stricăciuni. Toate ferestrele au fost sparte. mai mulți pereți s-au crepat, urloasele au fost prăbușite și un perete de cărămidă s-a dărâmat. Alarmată de detunătură exploziei, întreagă populația satului a alergat îngrozită la fața locului, dar atentatorii dispăruseră până atunci și cu toate cercetările pornite de jandarmie, n-au putut fi încă prinși.

Un român — ministru plenipotențiar al Austriei. Din Viena se anunță: Împăratul a numit ca ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei la Stockholm pe d-l Constantin Teodor Dumba, de naționalitate română. D-l Dumba este proprietar de moșii în România, a fost membru al legăției austriece la București și ambasador la Washington.

O puternică explozie de dinamită a avut loc în portul Baltimore din America, asupra căreia se anunță următoarele: Explozia dinamitei a avut loc pe un vapor de transport, ancorat în apropierea vasului englez »Alum-Chine«. Pe acest vas erau 340 tone de dinamită. Bubuitura s'a auzit la mari depărtări și a avut efecte dezastruoase. Mai rău au fost avariate șlepurile atlantice din apropierea catastrofei și vaporul »Jason«. Sfârșăturile uriașului vas »Alum-Chine« și lăzile cu dinamită cari nu explodaseră, au sburat prin aer la distanță de 3—4 m. O astfel de lăză cu dinamită, a căzut pe bordul unui șlep atlantic și explodând a omorât mai mulți oameni. În comuna Starrowpoint, la o depărtare de mai multe m. de Baltimore a fost distrusă școala comunală și mai mulți elevi au fost răniți. Portul de mează-noapte din Baltimore, construit de puțină vreme, a fost aproape distrus de explozie. Numărul victimelor nu s-a putut încă stabili cu siguranță. După unele știri, numărul morților s-a evaluat la peste 100 de oameni, al răniților la 200, din-

tre cari 50 răniți de moarte. Cauza exploziei — se anunță din N. York — este că un descărcător, lovind prea tare cu toporul într-o ladă cu dinamită, aceasta a explodată.

În afacerea de trădare a căpitanului Goliescu continuă cercetările. D-nul Ioan Vasiliu din Brăila a făcut alaltăieri la oficiul siguranței statului următoarele depoziii: În ziua de 2 Iunie 1910 mă aflam împreună cu un prieten al meu, Ștefan Ionescu, la cofetăria Gologan de pe strada Domnească din Galați. La un moment dat intră în cofetărie un civil însoțit de un domn căpitan. Prietenul meu recunoscu în ofițer pe căpitanul Goliescu. Cei doi clienți luară loc la o masă. Civilul scoase din buzunar două coli de hârtie tipărite, pe cari ambii depuseră câte o semnătură, și își reținură fiecare câte un exemplar. După aceasta căpitanul Goliescu a dat străinului un plic mare galben, sigilat, cu un conținut voluminos. La rândul său, civilul dădu căpitanului un pachet înfășurat în hârtie roz, legat cu o panglică și în care păreau a fi deasemeni hârtii. Peste o săptămână, continuă d-l Vasiliu, înapoiind-mă la Tulcea, unde aveam serviciul de picher la lucrările de canalizare de acolo, întâlnii în vaporul rusesc »Besarabeta«, cu care călătoream, pe civilul pe care-l văzusem înainte cu câteva zile, însoțit de căpitanul Goliescu la cofetăria Gologan. În vapor străinul, care avea un dialect pronunțat rusesc, întreținu o discuție aprinsă cu un domn despre care aflai că e reprezentantul unei fabrici de dopuri din Germania.

Intre altele, rusul, care întreținea conversația în românește, a spus convorbitorului său că: Rusia, dacă ar vrea, în interval de două săptămâni ar putea arunca în aer toate fortificațiile României, adăugând că ofițerii români sunt foarte avizi și pentru bani și-ar vinde și patria. În timpul călătoriei, rusul s-a întreținut cu comandantul vaporului în limba rusă. Străinul a debarcat la Reni, unde a fost salutat de toți ofițerii și soldații aflați pe ponton. Un alt amănunt cu privire la acest ciudat personaj este că, pe când toți ceilalți călători, la debarcarea la Reni, au trecut pe la vamă spre a-și prezenta pașapoartele, acesta a trecut direct prin cordonul de pază și însoțit de o altă persoană, îmbrăcată civil, a luat drumul spre oraș.

Grav incident la granița austro-rusă. Din Cracovia se anunță, că un dezerter rus ascunzându-se în satul galician Zary lângă Krzeszowice, grănicerii ruși au trecut frontiera ca să-l aresteze. Au intervenit însă imediat jandarmii austriaci, cari au arestat patrule de grăniceri ruși. Incidentul acesta a provocat o mare impresie în toate cercurile.

Sonde de petrol distruse de incendiu. Din Ploiești se anunță, că alaltăieri dimineața a izbucnit un violent incendiu la sonda Gr. 2 a societății »Orion« din localitatea petroliferă Țintea. Flăcările cari se întindeau cu o furie nebună, au cuprins în câteva clipe întreaga construcție, aruncând bucățile de lemn aprinse la distanțe și înălțimi foarte mari, așa că focul s-a răspândit și la sondele vecine, Gr. 3, 29 și 32. Patru bazine din apropiere, cari erau încărcate cu însemnate cantități de țigări încă au fost cuprinse de flăcări. Față de această primejdie, care amenința întreaga regiune, direcțiunea societății a luat cele mai severe măsuri de salvare. Cătră prânz focul a fost localizat. Pagubele ating suma aproximativă de 200 m. lei. Un lucrător la sonda a suferit arsuri pe față și pe corp.

O descoperire interesantă. Din Sidney vine știrea, că în apropiere de Ponape și Dele de pe insulele Caroline, s-au descoperit uriașele ruini ale unei civilizații preistorice. Descoperitorul lor Petersen spune, că orașul e asemănător Veneției, fiind clădit în mare parte pe canale.

Pentru siguranța împăratului. Am amintit în unul din numerii trecuți despre fiorosul atentat de automobil din Henningsdorf, când atentatorii au întins fire de sarmă peste drum. De atunci în întreaga Germania se discută viu felul cum s-ar putea evita repetarea în viitor a astorfel de cazuri, mai ales, știut fiind, că împăratul Wilhelm obișnuiește să se preumbe foarte des cu automobilul. Tocmai în urma acestui fapt, poliția a dispus, ca de acina, de câte-ori împăratul va face preumblări cu automobilul, un automobil al poliției să meargă totdeauna la o anumită distanță înaintea automobilu-

lui imperial, ca nu cumva împăratul să cadă victimă vreunui astfel de atentat, comis din partea anarhiștilor.

E interesant, că despre acest fel de atentate, scriitorul din Brunn, Carl Strobel, făcuse amintire încă cu ani înainte, într-un roman al său.

Sase sute persoane înghețate. Am amintit la vreme, că sf. sinod al Rusiei ordonase prinderea călugărului Inocent, care înfînșase o nouă sectă religioasă în Basarabia, și-l internase într-o mănăstire dintr-un guvernament mai departat de credincioșii săi. Sec-tarii lui însă, — după ce au văzut că toate cererile lor pentru eliberarea lui Inocent sunt zadarnice — și-au vândut toată averea și banii încuși i-au împărțit printre săraci. Au pornit apoi în peregrinaj — vreo 2000 — la număr — la mănăstirea din guvernamentul Polovei, unde era internat Inocent, cu gând ca să-l vadă și, dacă pot, să mijlocească eliberarea profetului; ceea ce le-a și succedat. În drum spre casă însă, ceata de peregrini, îmbrăcați foarte usor, a fost surprinsă de ger și viscole grozave, în urma cărora au înghețat mai mult de 600 de inși. Mulțora le-au înghețat mâinile și picioarele iar alții s-au îmbolnăvit atât de grav, încât și-au pierdut orice speranțe de viață. Din cauza aceasta sf. Sinod a pornit din nou o aspră cercetare contra călugărului Inocent.

Separația Sârbilor de patriarhul ecumenic. Ziarele vieneze află din sursă autorizată, că guvernul sârbesc a hotărât separația definitivă de patriarhul ecumenic din Constantinopol, și că sârbii vor să înființeze un patriarhat sârbesc propriu la Belgrad. Această măsură se explică în urma faptului, că în Turcia nu va mai fi de aici înainte nici un supus sârb.

Șovinism în școala bulgară. Se anunță din Sofia, că profesorul de franceză din clasa a opta a liceului de acolo a cerut elevilor să traducă din o carte a lui Pierre Loti. Elevii însă au declarat, că nu vor să citească pe Pierre Loti, din cauză că e partizan al Turcilor și că a batjocurit în totdeauna pe Bulgari. Deoarece profesorul a refuzat să dea alt subiect, elevii au părăsit clasa.

Aviațiunea în China. Guvernul chinez a decis creșterea unei flote aeriene. În principiu toți ofițerii de stat major chinezi vor trece prin școala de aviație, fie ca piloți fie ca observatori. S-au comandat în Franța 12 biplane. Un concurs al constructorilor de aeroplane va avea loc la Peking. Guvernul prevede o flotă aeriană de 1000 aeroplane. În timp de pace aceste aeroplane vor fi întrebuințate în serviciul poliției pe apă și pe uscat.

Menorocire întâmplată cu prilejul jubileului Romanovilor. Din Petersburg se anunță: Cu prilejul sârbărilor jubileare, la Vilna s'a întâmplat o mare nenorocire. O mulțime de oameni se urcase pe coperișul unui circ pentru a vedea mai bine parada militară. Coperișul s'a prăbușit și peste o sută de persoane au căzut din înălțime. Treizeci de persoane și-au rupt mâinile și picioarele, alte multe au suferit grave leziuni interne. Cea mai mare parte a răniților sunt copii, o femeie a murit în urma leziunilor.

Știri mărunte. Din Paris se anunță moartea fostului ministru al marinei franceze, Alfred Picard. Decedatul a fost un distins inginer, el fusese și organizatorul expoziției universale din Paris din 1900, care a fost cea mai strălucită expoziție internațională de până acum.

— După cum se anunță din Roma, papa e bolnav; noaptea trecută a petrecut-o în dureri grozave. S'a hotărât, ca un medic să stea ziua și noaptea la patul bolnavului, fapt care probează că boala e destul de serioasă.

— Din Constantinopol se anunță, că s'a înecat vaporul »Calvados«. 150 pasageri a fost salvați, aproape 200 s'au înecat.

— Din Atena se telegrafiază, că prințul George al Greciei, fiul moștenitorului tronului a fost rănit de schia unui obuz la mână și la ureche, în vreme ce se afla în zona bateriilor grecești din fața laninei. Rănila lui nu sânt primejdioase.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: *Szé-kely și Réti*, fabrică de mobile.

Din Brașov și Tara-Bârsei.

Conferența d-lui Silvestru Moldovan, despre trecutul și prezentul orașului *Cui*, ținută ieri, a reușit deplin. Publicul a aplaudat viu pe conferențiar.

Cum suntem informați, cu această s'a terminat pentru acum seria conferențelor, aranjate de desp. Brașov al »Asociațiunii«.

Un mare incendiu a distrus ieri dimineață pe la orele 4 fabrica de postav Kleverkaus din strada Nouă. A ars o parte însemnată din lăzaria fabricii. Cercetările decurg pentru stabilirea responsabilităților, deoarece se presupune că focul a fost pus.

Concert. Se atrage atențiunea publicului doritor de o muzică artistică, asupra concertului de Marți seara, dat de profesorul Ernst Gross (pianist) și Leo Altmann (violonist), ambii artiști de primul rang și cu o reputațiune mondială. Inceputul concertului la 8 oare seara în Reduță. Bilete la librăria Hubert Hedwig et Comp. (strada Vămii 29) și seara la casă.

Petrecere populară în Poarta Branului. Tinerimea școlară și adultă din Poarta Branului, la izștițele frunțurilor din comună, cari au început a da importanță cuvenită atât petrecerilor supravegiate de conducătorii naturali, cât și frumosului scop pentru cari se fac, — a aranjat Duminecă în 2 Martie a. c. o nouă producțiune declamatorică-muzicală-teatrală, urmată de dans, care a reușit de tot bine atât în privința morală, cât și materială. A plăcut de tot mult și a stărnit mult haz dialogul lui E. Suciu: »*Țigani în căruță*«, predat de tot natural de elevii dela școala de repetiție: *Iosif Nenciu și Nicolae Voinescu*. S-au declamat mai multe poezii pe înțelesul poporului, s-au cântat diferite cântări, ca: *Hei leliță, etc.*, iar școlărița din Zernești, *Melania Comșa* *laun*, cu vocea-i de priveghitoare, ne-a cântat 2 cântări: *S-a dus cucul de pe-acici* și »*Trageți voi boi*«. A fost furtunos aplaudată.

După eschauriarea programului, apar în frumoasele costume dela Bran, 9 feciori chișeși și ne joacă, pentru primădată aici în comună, frumosul și mândrul joc național »*Călușorul*«, care a plăcut de tot mult și a trebuit repetat.

Sala școlii, care este destul de spațioasă era arhiplină. Dintre inteligență am remarcat pe d-nii: Dr. Romul Olteanu, avocat și Pompiliu Dan, dir. școl. din Zernești, precum și d-l Ion Pușcariu, învățător în Moieciul inferior. S-a regretat mult absența preotului local.

Cu această ocaziune s-au încasat 81 cor. 60 fl., din cari detragându-se cheltuielile, s-a administrat Episcopiei școlare suma de 30 Cor. rezultată ca venit net.

Mulțumim și pe calea aceasta tuturor participanților și contribuienților și le zic: »la revedere la sf. Paști« la o nouă petrecere. — Cor.

Epidemia porcină încetând pe teritoriul Brașovului, târgul de porci s'a deschis din nou.

Apollo-Bioscop. Marți și Mercuri în 11 și 12 Martie. Mont Blanc (vedere) Clădire în Australia (Instructiv) Racul (Umor) în 2 acte. filmul I. 1400 metri. Vizitiul feminin (Umor) »Fără patrie« dramă în 3 acte, filmul lung 2400 metri. — Rolurile principale sânt jucate de cei mai renumiți artiști pariseni. Afară din program: Cea mai nouă artă a cinematografei »*Artista călărească*« dramă în 2 acte, filmul I. 1400 metri. de Henri Ravel.

Joi și Vineri se va reprezenta »*Tragedia Omului*« sau Satanul dramă în 7 acte filmul I. 4000 metri.

Românii din Albania.

De A. Baldacci,
prof. la universitatea din Bologna.

Salve Dea Roma! Pe când arheologii scormonesc pământul dealungul căilor apene bătorite de oamenii din epoca pietrei și a fierului în emigrările lor între Adriatică și Tirenează, și se gândesc dacă Roma a fost fondată de populațiuni venite din Iliria, — eu voiesc să scot la lumină în aceste pagine o parte din neamul care, dus în primele timpuri imperiale dela Roma în Iliria, supraviețuiește plin de vigoare și de inteligență în câmpiile Musakije. Neamul acesta a înfruntat toate furtunile ce s'au abătut peste toate peninsulele Balcanice dela prăbușirea împăra-

ției bizantine până la năvălirea Turcilor în Europa.

În Albania ca și în Munții Pindului, o veche legendă amintește de Roma:

Spuneți munților înalți,
spuneți văilor, spuneți căilor,
spune Pindule plin de oi,
spuneți voi ce știți de noi?
Spuneți poporul din care descindem noi,
căci de la altul nu putem adevărul să-l aflăm.
— Și eu întreb de limba voastră.
pasărilor călătoare care vin din Apenini,
care vin să-și facă cuiburi prin plaiurile mele;
și din concertele lor melodioase aud:
Voi veniți, sunteți de la Roma,
din timpuri bătrâne și apuse,
ați venit în mâni ou e carte,
ați venit ca înțelepți latini,
ați venit cu spada în mână,
ați venit ca bravi latini!
— Așa răspuns-a bătrânul Pind
și ne-a zis: sunteți cumințe,
sămănăși părinților voștri
și duceți-vă înainte!

Această legendă e o dovadă pe cât de neperitoare, pe atât de monumentală a existenței latinității în Balcani. Afară de Români din Macedonia și Epir, din Serbia și din Bulgaria, din Iatria și din Tesalia, mulți alții încep să iasă la iveală. Printre aceștia ocupă un loc de frunte românii din Albania, pe cari d-l Cost. Burileanu i-a studiat în urma a trei lungi călătorii în regiunea dintre Vallona și Durazzo și munții Macedoniei, unde viețuiesc numeroase grupuri de români, descendenți ai vechilor legionari romani.)

Ruinele a o sută de centre însemnate, prezența repetată a numelui Colonia care supraviețuiește în ținuturi locuite și azi de Români; căile bătorite de caravane pe aceleași căi romane; fortărețele și locurile de poștă; toate acestea odată înfloritoare iar azi mizerabile și pustii, reprezintă cu prisosință vestigiile domniei imperiale asupra a-celor pământuri.

Marea și fertila câmpie musacheiană, înconjurată toată de munți între care se ridică maestosul Tomor scump zellor, a fost fără îndoială un întreg câmp cultivat de legionarii romani, răsplățiți de Cezar pentru victoriile dobândite.

În această câmpie ar trebui să căutam patria de adopțiune a Fărșeroților, întrucât după legenda care trăiește în unele sate românești din acele părți, patria de origine trebuie căutată de coalaltă parte a mării, adică în Italia.

Câmpia Musakija sau Musacheia, are, oricum, o civilizație foarte veche, încă din timpurile Tanlantilor și-a altor numeroase și puternice triburi din împrejurimi, care, toate împreună, fără a fi slăbite de Roma (Roma nu slăbea civilizațiile, dar le asimila când nu putea să împună civilizația ei), au trebuit să depindă de ea cu o administrație romană.

Nimic nu mai rămâne azi din vechia splendoare. Sărace sunt satele; primitive industriile, târgurile nesigure, școlile străine, coruptă și venală justiția, crud pentru cei slabi fiscalul: acestea au fost efectele administrației turcești asupra Albanezilor. În astfel de condițiuni, bieții Români, descendenți ai strămoșilor lor depărtați, duc în Musacheia și pe munții din împrejur mizerabila lor existență de caravanieri și păstori nomazi, plătind în plastre sau în natură libertatea de a trece prin comunele albaneze-musulmane pentru a se duce vara în singuraticile calive dela Tomor, și a se scobori, iarna, să caute păgune pe țărmurile adriatice.

Va urma.

Cărți și reviste.

A apărut și se află de vânzare la redacția ziarului »*Gazeta Transilvâniei*«, Björnsterne Björnson »*Tânără pereche*«: piesă în două acte. Tradusă de Petre Căsteanu. Preț 40 flori.

Venitul acestei broșuri este destinat »*Fondului ziariștilor români din Ungaria*«.

POSTA REDACȚIUNEI.

M. în Tg. M. Adresa cerută este la redacția »*Gazetei*«.

C. N. Burileanu: I. Romeni di Albania, Bologna, L. Andreoli, 1912.

Proprietar:

p. A. Mureșianu: Branișco & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

Cine are trebuință de mobile și-le poate procura mai bine dela

Fabricile de mobile

Székelly și Réti

Brașov, Strada Porții Nr. 60.

Marosvásárhely, Széchenyi-ter Nr. 47.

Se creditează la mușterii capabili pe rate fără arcarea prețului. La vîntadin re provincie punem la dispoziție bogata colecțiune de mostre fără obligament de a cumpăra.

„Hațiegana“

instituit de credit și economii societate pe acții în Hațeg.

Convocare.

În baza §-ului 19 din statute domnii acționari ai institutului de credit și economii „HAȚIEGANA“, societate pe acții sunt convocați în

adunarea generală

care se va ține în localul din Hațeg, în 27 Martie st. n., la 10 ore a. m., cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale prin president, numirea unui notar, a 2 secretari și verificatori ai procesului verbal, constatarea acționarilor prezenți și a voturilor;
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere aprobarea bilanțului pe 1912, întrebuintarea beneficiului și descărcarea direcțiunii de gestiunea sa.
3. Fixarea marcelor de prezență.
4. Alegerea a 3 membrii în direcțiune cu mandat pe 3 ani, un membru cu mandat pe 1 an și unul cu mandat pe 2 ani.
5. Modificarea §. 5 și 68 din statute.
6. Eventuale propuneri.

Acționarii, cari doresc a lua parte la adunarea generală sunt rugați să observe prescripțiile §§-lor 22, 23 și 24 din statute, pentru ași putea valida votul, respectiv prin depunerea acțiilor și eventual și plenipotenței la cassa institutului până în 26 Martie st. n. 1913 la 12 ore a. m.

Acți și plenipotențe se pot depune și la următoarele institut de credit: „Hațiegana“, filiala în Pui și filiala Grădiște; „Albina“, Sibiu; Filiala „Albina“, Brașov; Filiala „Albina“, Lugoj; „Ardeleana“, Orăștie; „Poporul“, Lugoj; Filiala „Ardeleana“, Petroșeni; „Detunata“, Bucium; „Grănițerul“, Dobra; cel mai târziu până la 26 Martie st. n. 1913.

Hațeg, la 7 Februarie st. n. 1913.

Direcțiunea.

Activa.—Vagyon.

Bilanț la 31 Dec. 1912. — Mierleșzámbla 1912 Dec. hó 31-én.

Az igazgatóság.

Pasiva.—Teher.

	K	f
Cassa — Pénztári készlet	31.070	12
Cambii — Váltó tárcza	1.447.604	70
Imprumuturi hipotecare — Kötelezvény kölcsönök	270.736	—
Conturi curente — Folyószámla	4.610	84
Efecte — Értékpapírok	56.000	—
Acțiuni dela alte bănci — Részvények	13.435	—
Acțiunile fondului de penzi — Nyugdíjalap részvényei	1.818	—
Edificiile institutului — Intézeti házak	57.735	23
Realități și anticipațiuni — Ingatlanok és előlegek	9.293	98
Mobilier — Felszerelés	2.989	50
Amortizare — Leírás	349	50
Diverse conturi debitoare — Különfélé	1.859	41
	1.896.803	28

	K	f
Capital societar — Részvénytőke	450.000	—
Fond de rezervă — Tartalék alap	114.499	11
Fond special de rezervă—Külön tartalékalap	18.915	51
Fond de penzii — Nyugdíj alap	25.007	68
Depuneri spre fructificare — Betétek	824.289	35
Reescont — Visszeszámitolás	347.344	—
Avans pe efecte — Értékpapír előleg	24.000	—
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	1.397	—
Interese transitori — Átmeneti kamatok	22.178	95
Div. conturi credit. — Különfélé hitelező számlák	12.029	98
Profit trans. — Nyer. áthozott 1911-ről	1.000	—
Profit curat — Tiszta nyereség	46.141	70
	1.896.803	28

Debit—Terhek.

Contul Profit și Perderi. — Nyeresség és veszteség számla.

Credit—Jövedelmek.

	K	f
Interese: — Kamatok:		
pentru depuneri — Betétek után	48.048	95
„ reescont — Visszeszámitolásért	26.872	47
„ fondul de rezervă — Tart. alapért.	3.873	85
„ fondul de penzii — Nyugdíjalapért	970	23
„ imprum. pe efecte—Értékpapírelőlegért	237	50
interesele emis. a 3-a. 3-ik kibocsát. részv. u.	382	31
Spese: — Költségek:		
salare și bani de cvartir — Fizet. és lakpénz	19.411	11
imprim., reg., porto etc — Különfélék	9.293	53
marce de prezență — Jelenlétiujegy	2.197	—
Contribuție: — Adók:		
directă — egyenes	13.797	75
10% dare la interese de depuneri — 10%		
betét kamat után	4.304	89
Amortizare din mobilier — Leírás a felszerelésből.	349	50
Perdere la efecte — Árfolyamkülömbözet	1.400	—
Profit transpus — Áthozott nyereség	1.000	—
Profit curat — Tiszta nyereség	46.141	70
	173.280	79

	K	f
Profit transpus — Nyeresség áthozat.	1.000	—
Interese și proviziuni — Kamatok és jutalékok	166.153	69
Chirii — Intézeti ház jövedelme	4155	—
Interese dnpă efecte — Értékpapír kamatai	923	69
Venit dela realități — Ingatlanok jövedelme	744	58
Diverse — Különfélék	303	88
	173.280	79

Hațeg, la 31 Decembrie 1912, — Hațzeg, 1912. december hó 31-én.

Budiu m. p. dir. executiv — vezérigazgató,

Victor Pop m. p. contabil — könyvelő.

Direcțiunea — Az igazgatóság:

Dr. Parasca m. p.

Dr. Iacob Radu m. p.

Dr. Suciu m. p.

Doboi m. p. Dr. Vasina m. p.

Muntean m. p.

Baciu m. p.

Iulius Popovici m. p.

Dr. Corneliu Popescu m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat exact. — Alulirott felügyelő bizottság jelen mérleget bulvártalálta és helyesnek találta.

Hațeg, la 7 Februarie 1913. — Hațzeg, 1913. február hó 7-én.

Comitetul de supraveghiere — A felügyelő bizottság:

Dominic Rafiu m. p.

Paul Oltean m. p.

Petru Olecan m. p.

Otto Popovits m. p.

Romul Raca m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorata adunare generală!

Subsemnatii în decursul anului trecut am ținut mai multe ședințe și seunțări, cu cari ocazii ne-am convins despre administrarea corectă a averii institutului.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1912 cu un profit net de K 47.141-70 l-am controlat și aflat corect.

Vă propunem deci să binevoiți a aproba bilanțul și a da absolutul atăt direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere. Cu privire la distribuirea profitului ne alăturăm la propunerea Direcțiunii, care V-o recomandăm spre primire.

Hațeg, la 7 Februarie 1913.

Comitetul de supraveghiere:

Dominic Rafiu m. p.

Paul Oltean m. p.

Romul Raca

Otto Popovits m. p.

Petru Olecan m. p.

Tisztelt közgyűlés!

Alulirottak a múlt év folyamán több rendben tarttunk ülést a rovincsolások alkalmával, ellenőriztük az intézet ügykezelését és könyvelését.

Az 1912. december hó 31-én K 47.141-70 tiszta nyereséggel bezárt mérleget megvizsgáltuk, s azt helyesnek találtuk.

Indítványozzuk miszerint:

- a) a mérleget helyben hagyni;
- b) az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak a múlt évre a felmentvényt megadni;
- c) tiszta nyereség felosztása után az igazgatóság indítványához mérten, melyhez mi is hozzájárunk határozni, — méltatassék.

Kelt Hațzegben, 1913. évi február hó 7-én.

A felügyelő bizottság:

Rafiu Domokos s. k.

Oltean Pál s. k.

Raca Romulus s. k.

Popovits Otto s. k.

Olecan Péter ss k.

Viță americană altoită

rite varietăți, furnizoare renumite și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră. Serviciu conștient. Soluri garantate.

FR. CASPARI
MEDIAȘ. — MEDGYES.

(Nagyküllő vm.)

Catalog se trimite la cerere gratis și franco. In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel, că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dñii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce se pot avea în firma de mai sus.

Mare sortiment de cravate.

MIRACULOS DE IEFTINE.

Stofe de costume și Bluse

care educea depozitul la

FRĂȚII GRAEF,

9 Strada Vămei 9.

Albituri pentru domni. Articole de sport.

Se capătă cu preț și condiții convenabile, pe lângă plățile și în rate,

masini de cusut, fabricat de rangul prim, mobile de lemn și fer, tablouri, oglinzi, ciasornice de părete și buzunar, tacâmuri de argint de china, garnituri de salon, saltele de divan, pânzături de tot felul, covoare, plapome, rochi, haine de bărbați și băieți și după măsură. Mare asortiment în stindarde naționale

Szöllősy Zs.

Brașov, strada Porții 69.

De Vânzare.

O casă nouă, liberă de dare în strada de lături Nr. 32 a, e de vânzare cu preț convenabil.

Informații de aproape se pot lua la Cofetăria Bodendorf strada porții. 44

Se caută pentru Brașov

O domnișoară română

intr-o familie română fruntașe, în casă sunt trei copii.

Domnișoara să aibă purtare bună și poate să fie și mai în vârstă (până la 30 ani). Este de dorit să știe, pe lângă românește corect, și limba germană și maghiară. Asupra celorlalte condiții se pot cere informații la administrația ziarului întovăruind oferta cu o fotografie.

Resturi de mărfuri

de spălat colorate, care cumpărate din întreg costă preț în doit se vinde cu,

36 bani metru.

Moștre stau la dispoziție franco.

Ce nu convine să schimbă cu alte loco Dornbir.

Gebr. Reichart, fabricant.

Dornbirn, Vorarlberg

De Vânzare.

O casă nouă, liberă de dare, în strada Sitei Nr. 45, la loc frumos, aer curat, Prețul foarte ieftin.

Sebastian Ladislau.

măstru zidar diplom at